

У процесі розбудови правової держави особливо актуальною стає законність. А це означає не що інше, як розуміння, суворе і неухильне виконання законів усіма органами, організаціями, підприємствами, посадовими особами і громадянами в усіх сферах суспільного життя, у тому числі і в земельній сфері. Тож роль юридичних служб постійно зростатиме.

На що спрямована нині діяльність юридичної служби Держземагентства України, на чому вона базується, хто і які ці люди, що покликані забезпечувати законність у земельному відомстві — про це та інше в розмові нашого кореспондента з директором Юридичного департаменту відомства Людмилою Миколаївною ШЕМЕЛИНЕЦЬ, яка вже третій рік його очолює.

ПРАВОВА РОБОТА У ЗЕМЕЛЬНІЙ СЛУЖБІ

— особлива

Із досьє

Людмила Шемелинець народилася у 1983 році на Вінниччині в селі Бабчинці. Навчалася в сільській школі, після закінчення якої вступила до Національного університету Державної податкової служби України. В 2005 році закінчила юридичний факультет та отримала кваліфікацію спеціаліст права.

З 2006 року працювала керівником юридичного відділу Київської міської організації Партії регіонів, у 2010-му була запрошена на посаду керівника юридичного відділу одного з комунальних підприємств міста Києва.

Із червня 2011 року Людмила Миколаївна обіймає посаду директора Юридичного департаменту Державного агентства земельних ресурсів України.

— Недавно країна відзначила День юриста, тобто Ваше професійне свято. Як почуваетесь у цій професії і як пролягав шлях до неї? Не шкодуєте, що займаєтесь саме цим видом діяльності?

— Хіба можна шкодувати про здійснену мрію?!

Вважаю, що займатись улюбленою справою — це і є щастя. Коли ти не помилився з вибором, знайшов себе у професії, то вкладаєш душу в свою роботу, переймаєшся кожним питанням як особистим і досягаєш конкретного результату та успіху. Я дуже люблю свою професію і отримую велике задоволення від роботи. І саме такими хотіла б бачити працівників юридичної служби Держземагентства України — основного організатора правової роботи в цьому центральному органі виконавчої влади.

Хоча, зізнаюся, шлях мій до професії був тернистим. Я завжди мала складний характер, була впертою і наполегливою, відстоювала свою

позицію до останнього, рідко доходила згоди навіть з учителями в школі. Сьогодні, виховуючи сина, думаю, як нелегко було моїм батькам з такою впертою донькою! Мабуть, мали вони зі мною мороки... Склад характеру і спонукав мене займатися тим, де можна себе максимально реалізувати, де можна бути корисною, та найголовніше — де можна бачити результат.

Ще з дитинства хотіла бути або юристом, або журналістом. Проти журналістики категорично виступили батьки, то ж обрала юриспруденцію. Вже на першому курсі чітко усвідомила, що зробила правильний вибір і з упевненістю пішла вперед, вже з 3-го курсу почала працювати за сумісництвом, набуваючи досвіду практичної роботи.

— Як і що Вас привело до Держземагентства — у земельну службу?

— До Держземагентства мене запросив Голова — Сергій Михайлович Тимченко. Він знав мій наполегливий характер і відданість своїй професії. І я дуже вдячна йому, що він, незважаючи на вік, повірив у мене і відкрив нові горизонти в житті і професії.

— Яка роль відводиться нині очолюваному Вами департаменту в діяльності відомства і якою бачите роль юридичної служби у проведенні та завершенні земельної реформи?

— Роль юридичної служби, як на мене, завжди особлива. Наше відомство відповідає за реалізацію державної політики у земельній сфері. На юридичну службу покладено супроводження проєктів нормативно-правових документів, які готуються Агентством. Якщо говорити конкретніше, то протягом 2012–2013 років за пропозицією Держземагентства, наприклад, кардинально спрощено процедуру відведення земельних ділянок у власність та користування, в тому числі і на умовах оренди.

Також Держземагентством спільно з народними депутатами України розроблено, а Верховною Радою прийнято низку законів. Зокрема, 2 жовтня 2012 року набув чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення процедури відведення земельних ділянок та зміни їх цільового призначення». Зазначеним Законом ліквідовано Комісії з розгляду питань, пов'язаних з погодженням документації із землеустрою та скорочено терміни погодження таких проєктів із 3 тижнів до 10 днів. Кількість погоджень значно зменшено. Всі вони надаються безоплатно, одночасно та незалежно один від одного у 10-ти денний строк. Обов'язковим залишилося погодження лише з одним органом — земельних ресурсів. Якщо ж земельна ділянка, яка надається, пов'язана з будівництвом, проєкт відведення погоджується також з органами архітектури. Якщо така земельна ділянка знаходиться на землях природоохоронного значення, або створюється природоохоронний об'єкт — проєкт відведення погоджується з екологами. Тобто проєкт відведення погоджується лише з тими органами, які мають безпосереднє відношення до майбутнього використання цієї ділянки.

У 2013 році набув чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення процедури відведення земельних ділянок», який

запровадив принцип мовчазної згоди при отриманні дозволу на розробку документації із землеустрою. У громадян вперше з'явилася можливість протидії органу державної влади, який наділений повноваженнями розпорядження землею, у випадку, коли відповідний орган не надає згоду чи мотивовану відмову протягом місяця. Тоді особа може самостійно замовити розробку такої документації, про що вона зобов'язана поінформувати цей орган в 10-ти денний строк.

З кінця 2012 року ліцензування землевпорядних робіт замінено на сертифікацію землевпорядників, що дозволило ввести персональну відповідальність, а відповідно — підвищити якість робіт.

Особлива увага приділяється координації діяльності територіальних органів, наданню щоденних консультацій громадянам, роз'ясненню їх прав та обов'язків як власників землі та роз'ясненню новел законодавства у земельній сфері. Двічі на тиждень працівники Юридичного департаменту ведуть прийом громадян у центральному апараті, а за необхідності долучаються до щоденного прийому відділом звернень громадян.

Велика роль у нашій службі відведена роз'ясненню прав та обов'язків працівників земельної сфери з метою дотримання ними вимог законодавства при виконанні своїх посадових обов'язків.

— Як побудована юридична служба у земельній сфері і як вона забезпечується кадрами?

— Юридична служба Держземагентства на сьогодні складається з 4 відділів, в яких працює 25 осіб. Відділ роз'яснення застосування законодавства займається розглядом звернень фізичних та юридичних осіб з питань практичного застосування норм земельного законодавства. Відділ судової роботи — представництвом Держземагентства в судах. Відділ координації та аналізу дозвільної та регуляторної діяльності спрямовує та координує роботу територіальних органів Держземагентства щодо видачі документів дозвільного характеру, а також координує роботу структурних підрозділів центрального апарату з питань розробки регуляторних актів та нормативно-правових актів.

А Відділ правової роботи та розроблення нормативно-правових актів займається координацією правової роботи територіальних органів та державних підприємств, які належать до сфери управління Держземагентства, а також займається безпосередньо розробкою нормативно-правових актів.

Постановою Кабінету Міністрів України про юридичну службу встановлено особливі вимоги до кадрового складу юридичної служби центрального органу виконавчої влади — як до керівного складу, так і до головних спеціалістів юридичного підрозділу. Зокрема, призначення на посаду директора Юридичного департаменту Держземагентства відбувається за погодженням міністра юстиції. А керівники юридичних підрозділів територіальних органів Держземагентства призначаються за погодженням директора Юридичного департаменту відомства.

Загальна чисельність працівників юридичних служб територіальних органів та державних підприємств, які належать до сфери управління Держземагентства, становить 748 осіб.

У кожному обласному управлінні створено самостійні структурні підрозділи: управління чи відділи, в яких працює близько 10 осіб. До того ж в кожному територіальному органі районного чи міського рівнів введено окремі посади спеціалістів-юрисконсультів. Переважна більшість працівників юридичних служб віком до 35 років.

— На Ваш погляд, якими особистими якостями повинен володіти сьогодні юрист-земельник? Чи відповідають нинішні працівники цим якостям?

— Земельна галузь, мабуть, одна із найскладніших серед інших галузей права, оскільки, по-перше, досить нова, по-друге — постійно змінюється, а по-третє — задіяна в усіх галузях економіки нашої держави. І юрист, який працює у земельній службі, повинен як ніхто знати законодавчі та підзаконні акти, які регулюють питання надання, використання та охорони землі і вміти доносити ці знання і до інших працівників галузі, і до тих громадян і юридичних осіб, які звертаються за роз'ясненнями до служби.

— **Тобто передусім він повинен бути професіоналом і вміти працювати з людьми?**

— Безумовно. Крім того, юрист-земельник, має володіти знаннями цивільного, цивільно-процесуального, адміністративного та інших галузей права. Він повинен бути наполегливим, відповідальним, принциповим та вміти знаходити вихід з будь-якої ситуації. Саме такі юристи працюють у нашій сфері, постійно удосконалюючи свої знання. Цьому сприяє Міністерство юстиції України, яке регулярно проводить навчальні семінари та курси підвищення кваліфікації.

— **Підходить до завершення нинішній 2013 рік. Невдовзі будемо підбивати підсумки зробленого. Але, мабуть, вже сьогодні можна сказати, чого вдалося досягнути цього року юридичній службі?**

— Цей рік був для всіх доволі складним. Найперше, в чому полягала складність нашої роботи — це необхідність перелаштуватися самим та допомогти іншим службам у зв'язку із суттєвими змінами в чинному законодавстві. Зокрема, з 2013 року на Держземагентство покладено нову функцію, а саме — розпорядження землями сільськогосподарського призначення державної власності. Для успішного виконання поставлених завдань необхідно було розробити підзаконні нормативні документи, які б дозволили територіальним органам виконувати функцію розпорядника таких земель. Однак, крім розробки цих документів, їх треба було доставити на місця з поясненнями та рекомендаціями. На сьогодні територіальні органи успішно виконують функції розпорядника і станом на 15 листопада 2013 року загалом надано 7280 дозволів на розроблення документації із землеустрою площею 50,7 тис. га, прийнято 2285 рішень про надання у власність земельних ділянок сільськогосподарського призначення площею 4 тис. га, прийнято 1077 рішень про надання в користування земельних ділянок загальною площею 25,3 тис. гектара.

Також з 2013 року змінився порядок набуття у власність земельних ділянок та прав на них. Зокрема, з цього року державні акти, які вида-

валися Держземагентством особам, які набували у власність земельні ділянки, вже не видаються. Натомість реєструється право власності або право користування земельними ділянками в державному реєстрі речових прав на нерухоме майно. Однак, аби право було зареєстроване, необхідно спочатку зареєструвати саму земельну ділянку (об'єкт права), а такою реєстрацією займаються органи земельних ресурсів. З цього року введена в дію національна кадастрова система, яка з часом міститиме всі дані щодо всіх земельних ділянок в межах України. У цій нелегкій роботі наша юридична служба також брала активну участь.

Крім того, хотілося б відмітити ще один важливий напрямок роботи юридичної служби — удосконалення надання адміністративних послуг. Саме на юридичну службу було покладено обов'язок приведення внутрішніх розпорядчих актів у відповідність до новоприйнятого Закону «Про адміністративні послуги», визначено обов'язковість надання адміністративних послуг щоденно, в тому числі і в суботу не менше 6 годин. До того ж, на виконання доручення Президента України було розроблено законопроект про відміну плати за державну реєстрацію земельних ділянок, який 4 листопада пройшов перше читання у Верховній Раді, набравши 331 голос.

— **Судячи з кількості листів і дзвінків, які надходять до редакції, люди потребують роз'яснень і коментарів як чинного законодавства, так і конкретних життєвих ситуацій. Міністерство юстиції започаткувало надання безоплатної правової допомоги всім громадянам, які цього потребують. Чи включилася очолювана Вами служба у цей важливий процес?**

— Процес надання безоплатної первинної правової допомоги завжди був пріоритетним напрямком роботи нашої служби. Нами постійно надаються роз'яснення законодавства, розглядаються звернення громадян, які надходять до кол-центру Держземагентства, який функціонує окремо від Урядової гарячої лінії. Із січня 2013 року до нього надійшло 2353 звернення громадян, з них: 1654 скарги, 691 консультація та 8 про-

позицій щодо поліпшення роботи держоргану.

Аналізуючи інформацію про кількість звернень громадян, що надійшли на гарячу лінію Держземагентства за 9 місяців цього року, слід зазначити, що «лідерами» в цій групі є: Київська область — 412, Дніпропетровська область — 254, Харківська область — 133, Запорізька область — 109, Одеська область — 92, Полтавська область — 71, Донецька область — 66, АР Крим — 55, Львівська — 48 звернень.

Як показує аналіз, найчастіше громадяни звертаються з таких питань: як відновити втрачений правостановлюючий документ; який документ на сьогодні підтверджує право власності на земельну ділянку; який порядок надання адміністративних послуг; як виправити помилку на публічній кадастровій карті.

До того ж, оскільки правова освіта в Україні знаходиться, на жаль, на невисокому рівні, люди не знають і не вміють користуватися своїми правами і відстоювати їх, Кабінетом Міністрів України запроваджено Всеукраїнський тиждень права в органах державної влади, який відбудеться в грудні 2013 року. В рамках Тижня права нами заплановано виступи в засобах масової інформації з питань роз'яснення новел законодавства та прав громадян, проведення семінару з працівниками центрального апарату, територіальних органів та підприємств, що належать до сфери управління Держземагентства, через мережу громадських приймалень надання безоплатної первинної правової допомоги населенню з питань реалізації та захисту своїх прав. Сподіваємось, що Тиждень права підвищить загальний рівень правової культури не лише пересічних громадян, а й посадових осіб територіальних органів Держземагентства.

— **Дякуємо за розмову. Сподіваємось, що наша спільна роз'яснювальна робота не лише під час Всеукраїнського тижня права, а й з місяця в місяць на сторінках «Землевпорядного вісника» дасть свої позитивні результати. Тож разом з читачами журналу чекаємо від очолюваної Вами юридичної служби коментарів, роз'яснень і пропозицій. Адже наші читачі цього дуже потребують.**